

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 1994 M. LAPKRIČIO 16 D.
NUTARIMO NR. 1135 „DĖL KONKREČIŲ KONSULINIO MOKESČIO DYDŽIŲ
SĄRAŠO IR KONSULINIO MOKESČIO MOKĖJIMO IR KONSULINIO MOKESČIO
PERMOKOS GRĄŽINIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKAITIMO
PROJEKTO
(TAP-25-933; TAIS NR. 25-8186(3))**

Nr.

Vilnius

Įvertinę Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. lapkričio 16 d. nutarimo Nr. 1135 „Dėl Konkrečių konsulinio mokesčio dydžių sąrašo ir Konsulinio mokesčio mokėjimo ir konsulinio mokesčio permokos grąžinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projekto (toliau – Projektas) atitiktį įstatymams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, tačiau nevertindami konkrečių konsulinio mokesčių dydžių ekonominio ir finansinio pagrįstumo teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Teikime Vyriausybei nurodyta, kad Projekto tikslas – įgyvendinti Konsulinio mokesčio įstatymo 4 straipsnio 4 dalį. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal šią įstatymo nuostatą, *pasibaigus kalendoriniams metams* (t. y. tikėtina, kad sausio mėnesį), Vyriausybė turi patikslinti konsulinio mokesčio dydžius, atsižvelgdama į faktines išlaidas, o patikslinti šie mokesčių dydžiai turi įsigalioti *nuo einamųjų metų liepos 1 d.* Toks teisinis reguliavimas suponuoja, kad sprendimai dėl mokesčių dydžių būtų priimami pirmąjį metų pusmetį ir iki jų įsigaliojimo būtų numatytas pakankamas laiko tarpas (apie 6 mėnesius), kad būtų užtikrinta reali galimybė visuomenei tinkamai pasiruošti. Šis laikotarpis (apie 6 mėnesiai) atitinka analogišką logiką, įtvirtintą Mokesčių administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje bei Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje – pagal juos mokesčių įstatymai, keičiantys mokesčius, tarifus ar lengvatas, *gali įsigalioti ne anksčiau kaip po 6 mėnesių nuo jų oficialaus paskelbimo dienos.* Šiuo atveju Projektas pateiktas Vyriausybei *tik liepos pabaigoje*, o įsigaliojimo data numatyta jau *rugpjūčio 1 d.* – tai reiškia, kad faktinio pasirengimo laiko nėra. Tokia situacija neatitinka Konsulinio mokesčio įstatymo 4 straipsnio 4 dalies nuostatų ir konstitucinių principų. Konstitucinis Teismas savo doktrinoje (*inter alia* 2013 m. vasario 15 d., 2016 m. sausio 25 d., 2016 m. vasario 2 d. nutarimai), aiškindamas Konstitucijos 70 straipsnio 1 dalį

konstitucinės teisinės valstybės principo kontekste, yra aiškiai konstatavęs, kad teisinio reguliavimo pakeitimai turi būti daromi taip, kad asmenims būtų užtikrinta reali galimybė susipažinti su pakeitimais ir jiems pasiruošti, o tam tikrais atvejais įstatymų leidėjas privalo numatyti pakankamą *vacatio legis* – laikotarpį nuo paskelbimo iki įsigaliojimo. Todėl Projekto, kuriuo ženkliai keliama konsulinio mokesčio dydžiai, įsigaliojimas praėjus vos kelioms dienoms po jo priėmimo prieštarauja ne tik minėtų įstatymų nuostatų logikai, bet ir Konstitucinio Teismo formuojamai teisinei doktrinai dėl teisėtų lūkesčių, teisinio tikrumo ir stabilumo. *Atsižvelgiant į tai, siūlome Projekto įsigaliojimo datą nukelti, kad būtų laikomasi Konstitucijos 70 straipsnio 1 dalies aiškinimo, minėtų Konsulinio mokesčio įstatymo nuostatų ir būtų užtikrinti pagrindiniai mokesčių teisės principai.*

2. Projektu nauja redakcija dėstomo Konkrečių konsulinio mokesčio dydžių sąrašo (toliau – Sąrašas) 11.1 ir 11.2 papunkčiuose vartojamas formuluotės „sandorių ir pareiškimų <...>“, „sandorių, pareiškimų <...>“ siūlome suderinti su Notariato įstatymo 27 straipsnio 1 punkto nuostata, kurioje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos konsuliniai pareigūnai 1) tvirtina *tokius sandorius: testamentus, įgaliojimus, pareiškimus <...>*“.

3. Sąrašo 17 punkte nustatyta, kad jeigu konsuliniai veiksmai atliekami pareiškėjo prašymu ne diplomatinėje atstovybėje ar konsulinėje įstaigoje, švenčių, poilsio dienomis, naktį turi būti mokamas dvigubas konsulinio mokesčio dydis už atliekamą atitinkamą konsulinį veiksmą (pareiškėjas taip pat apmoka būtinas faktines transporto ir *kitas išlaidas*, įskaitant nakvynės viešbutyje išlaidas ir dienpinigius). Šios normos neaiškumas gali sukelti skirtingas interpretacijas ir skirtingą jos taikymą, kelti ginčų tarp pareiškėjo ir diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos dėl sumų pagrįstumo ir neužtikrinti skaidrumo ir teisėtų lūkesčių principo. Ši norma nėra aiški, nes joje nėra nustatyta, kokios „kitos faktinės išlaidos“ be nakvynės viešbutyje išlaidų ir dienpinigių, laikomos būtinos ir pagrįstos; nėra nurodyta, pagal kokį teisės aktą (ar tvarką) skaičiuojamos šios išlaidos (pvz., Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 29 d. nutarimą Nr. 526 „Dėl dienpinigių ir kitų komandiruočių išlaidų apmokėjimo“ ar kitą) ir nėra nustatyta, kas sprendžia dėl šių išlaidų pagrįstumo. Siūlome tikslinti.

4. Teikime Vyriausybei nurodyta, kad konsulinio mokesčio dydžiai išdėstomi atsižvelgiant į Konsulinio mokesčio įstatymo 3 straipsnyje išvardytų konsulinio mokesčio objektų eiliškumą. Tačiau įvertinus Sąrašo redakciją, matyti, kad toks eiliškumas nėra išlaikytas. Siūlome tikslinti.

5. Teikime Vyriausybei teigiama, kad paskutinį Sąrašas buvo keistas 2009 m. Tačiau ši informacija nėra tiksli ir klaidina, nes po 2009 m. buvo priimta ir daugiau Sąrašo pakeitimų. Nors gali būti, kad 2009 m. buvo paskutinis kartas, kai buvo padidinti konkrečių paslaugų įkainiai, pats Sąrašas nuo to laiko buvo koreguotas ne kartą – pavyzdžiui, keičiant atskirus punktus, įtraukiant naujus objektus ar išbraukiant senus. Todėl toks teiginys gali sudaryti klaidingą įspūdį, kad nuo

2009 m. jokių pakeitimų nebuvo, nors faktiškai Sąrašas buvo pildytas ar redaguojamas. Tai prieštarauja objektyvumo principui ir gali mažinti pasitikėjimą rengiamo dokumento tikslumu. Rekomenduojame tikslinti teiginį dėl paskutinio Sąrašo keitimo. Vietoj absoliutaus teiginio, kad Sąrašas keistas paskutinį kartą 2009 m., siūloma nurodyti tikslesnę ir detalesnę informaciją, pavyzdžiui: „paskutinį kartą konsulinio mokesčio dydžiai buvo didinti 2009 m., tačiau vėlesniais metais buvo atliekami kiti Sąrašo pakeitimai – papildymai ir pan.“

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Aida Gritienė

Aida Gritienė, tel. +37052098839; +37066842791, el. p. aida.gritiene@lr.lt